

Разговарала > Драгана Вилотић

Интервју: Содја Лоткер, Доминик Хубер

Позориште као заједнички простор – музика, време, политика...¹⁾

Превела > Оливера Грачанин

На Прашком квадријеналу 2015. сценографија је истраживана као “заједнички простор” одређен музиком, временским приликама и политиком, што све има утицаја на нас, иако ми то понекад не примећујемо и не препознајемо снагу тих чинилаца у нашим животима. Шта по Вашем мишљењу можемо да изведено као закључак након Квадријенала 2015. у односу на теме “Музика – Време – Политика”, како да се носимо са тим снажним утицајима? Какав је Ваш поглед на дијапазон сценских простора и окружења коришћених за представљање идеја о позоришту, почев од кутија у које је публика вирила једним оком кроз малени отвор, до улица града, тргова и паркова, где је публика користила сва чула и читаво тело да проникне у намере уметника?

.....
1) Содја Лоткер (Sodja Lotker), чешка драматуршкиња, уметничка директорка Прашког квадријенала 2015. Доминик Хубер (Dominic Huber), швајцарски сценограф, члан међународног жирија Секције земаља и региона. Драгана Вилотић, директорка пројекта националног наступа Србије на Прашком квадријеналу 2015.

Содја Лоткер, фото: Адела Восичкова

СОДЈА ЛОТКЕР: Идеја теме *Заједнички простор: Музика – Време – Политика* била је да се истражи позориште као простор који деле многи људи у социјално-политичком окружењу, у ком се важни односи увежбавају и стварају и да се истражи сценографија не само као визуелни аспект перформанса већ и као нешто што може, на исти начин као и музика, временске прилике и политика – да буде невидљива сила која покреће ствари.

Оно што смо видели у току Квадријенала је начин на који се позориште радикално мењало у последњим деценијама. Крајем деведесетих година, доминантан

облик приказа биле су фотографије и модели драмског позоришта. Ове године могли смо да видимо хиљаде облика, жанрова и дисциплина који су изашли управо из позоришта и сценографије: од звучних радова до перформанса костима, од *site-specific* перформанса до великих опера итд. Данас сценографија може да буде изграђена, затечена и виртуелна. Као што је написао кустос данске националне поставке, сценографија је истовремено “и читање и писање простора”, дакле то није само исцртавање и изградња простора, већ и ослушкивање и модификовање.

Мислим да су велике промене у начину како правимо позориште захтевале другачије начине представљања: отуда тако широк дијапазон стратегија представљања који спомињете. И те различитости, од вирења кроз рупицу, до могућности кретања по самој поставци, такође указују на тренд у позоришту по ком се гледалац активира на одређене начине и ментално и физички.

ДОМИНИК ХУБЕР: Поље деловања сценографије је, с моје тачке гледишта, простор између људи у најширем смислу. У Прагу ми се чинило да “Време” може да се разуме као нешто сасвим супротно од било чега што ми људи радимо или стварамо. С друге стране, “Политика” и “Музика” представљају две, не много различите стратегије односа према свету око нас сопственим средствима. У том смислу, нису само пројекти у којима смо се јасно бавили тим терминима (као што је Финска између Музике и Времена) представљали те изјаве. Сценографија – ако није само средство стварања лепих слика – увек за свој предмет има начин реаговања на друштво и окружење обликовањем и променом тог међупростора.

Потпуно је оправдано да се разноврсност радова у једној земљи представи приказом тако широког спектра – међутим, није било много примера павиљона који су успели да постигну много више од штампаног портфолија. Био сам веома заинтересован за концепте који су обрађивали специфичну стварност излагачких формата на Квадријеналу. Како структу-

рисати простор са посетиоцима који стално улазе и излазе? И како да се ради са елементима перформанса који стварају узбудљивије искуство од пуког стајања пред зидом и објектима? То је постигнуто на потпуно различитим пројектима, као што је био литвански концепт врло контемплативне и специфичне инсталације у просторији или низ холандских интервенција у јавним просторима.

На Прашком квадријеналу 2015. установљена је нова награда – Златна медаља за успостављање дијалога и она је припала кустосима, уметницима и студентима из Србије за јасну “посвећеност идеји да су уметност и уметнички процес повезани са друштвеном, политичком и економском стварношћу”, као и за “опипљив осећај за одржавање интеракције између уметника и студената”. Шта је тачно у Студентској и Националној селекцији Србије било кључ за

покретање дијалога? Како бисте Ви описали “језик” или начин комуникације који је успостављен на обе српске поставке? Да ли мислите да ова врста блиске комуникације између уметника и публике подиже ниво одговорности обе стране?

СОДЈА ЛОТКЕР: Као што сам већ рекла, облик односа између перформанса и гледаоца постао је један од кључних драматуршких елемената перформанса у савременом позоришту и зато је ова награда, по мом мишљењу, једна од најзначајнијих ове године. Многи перформанси имају за циљ покретање дијалога, али то није тако лако као што се чини.

Мислим да суштина доброг дијалога лежи у јасном постављању сопствене позиције (позиција уметника). Ја сам ово и оно и ја сам тамо и овамо. На тај начин омогућавамо другој особи да уради исто и да себе постави у јасно дефинисану почетну позицију. Мислим да је то било сасвим јасно и веома важно.

Питање одговорности је веома комплексно позоришно питање. Уметник је увек онај који одређује ок-

вир и правила, па није у реду да се од публике очекује да преузме одговорност за нешто што није сама направила. Али оно што је веома значајно и веома изводљиво јесте да публика разуме да је она сама одговорна за свој поглед на ствари, за своја искуства која зависе од позиције и идентитета публике, и да она “улаже” (ментално и физички) у перформанс. На тај начин, публика постаје коаутор.

ДОМИНИК ХУБЕР: Понављам: сценографија обликује простор интеракције између људи и њиховог окружења. Тај простор не може да буде статичан, већ пролази кроз процес сталних промена, реакција и, ако желите, провокација. У том смислу, “дијалог” није само употреба говора – он подразумева покрет, тишину и шум, нападе и нежност. Био сам импресиониран снажним физичким присуством студената, уметника и посетилаца на обе поставке из Србије. Мислим да је управо то присуство било кључно за све што се дешавало у та два простора: разговори, контакти и промишљање. И све што се догодило била је чиста супротност херметичности: истовремено привлачно и интригантано и веома тешко да се остане споља.

PQ
2015

Национална секција, PQ 2015, фото: Немања Кнежевић